

Kathartik İtiraflar mı, Özgürleşimci Metinler mi? OPRAH WINFREY SHOW’da TECAVÜZ HİKÂYELERİ

Sujata Moorti*

Çev.: Dr. Derya Erdem

Eğlence benim aradığım en son şey... Asıl amacım sizi bir şekilde yüceltmek, cesaretlendirmek ve aydınlatmak. Size, “A, ben bunu bilmiyordum” dedirtecek anı arıyorum. - Oprah Winfrey

Son yirmi yılda, gündüz yayımlanan *talk show*lar Amerika Birleşik Devletleri’nde günlük hayatımızın ayrılmaz bir parçası olmuştur. 1995 yılında, 15 milyondan fazla insan her gün yayımlanan *Oprah*’ı: “ *The Oprah Winfrey Show*”u izlemek için televizyonu açıyor. *The Oprah Winfrey Show*, haberlerden, akşam yayımlanan talk showlardan, sabah programlarından ve diğer pembe dizilerden çok daha fazla izleyici çekmektedir. Her ne kadar kültür eleştirmenleri, politikacılar ve gazeteciler bu talk showların şeklini ve içeriğini

* Social Text 57, Vol. 16, No. 4, Winter 1998. Copyright, 1998 by Duke University Press.

eleştirsele de, bu showlar geniş izleyici kitlesi ve artan popülerlikleri nedeniyle artık günlük hayatımızda ve televizyonlarda sağlam bir yer edinmişlerdir.* Bu talk showlarla ilgili eleştiriler genel olarak talk showda ele alınan ve sansasyon yaratan konularla ilgilidir, ayrıca eleştirilenler bu programın genelde kadınlara hitap ettiği ve tüm toplumu ilgilendirmediği/kamu yararı sağlamadığı konusunda da eleştirilerini iletmektedirler. Bu eleştirilenlerin dediklerinin aksine, ben bu makalemde, bu talk showlara gelen konukların ve izleyicilerin günlük hayat ile ilgili tartışmalar yaptıkları yerlerde, demokratik toplumlardaki televizyonun rolü ile ilgili de tartışmalara yer vermeleri gerektiğini düşünüyorum. 1989 ve 1991 yılları arasında *Oprah Winfrey Show*'da yer alan bilindik tecavüz hikâyelerine örnek vererek, bu programların, medyada yaratılan halka mal olmuş olayların yeniden kavramsallaştırılmasına yardımcı olduklarını iddia ediyorum.** Winfrey'in girişte yer alan ifadesine kısmen katılmakla birlikte cinsel şiddetin yer aldığı bir yerde/alanda bu gündelik programların iyi bir bilgi kaynağı olduğunu düşünüyorum, çünkü çeşitli konularda farklı sosyal olaylar hakkında bize bilgi vermektedir. Bu analizde, tecavüzle ilgili bu *Oprah* hikâyelerinin sık sık bireysel tartışmaların da ötesine gittiğini ve proto-feminist tutarsız bir yer oluşturduğunu ortaya koyuyorum: ön plandaki acı ve şiddet cinsel şiddete dönüşür ve bu polis kayıtlarında tecavüz olarak adlandırılmaz. Acıya yer verme bu televizyon programlarının katılımcıları için kathartik hikâyelere dönüşmesini sağlar. Aynı zamanda önerilen perspektiflerin çokluğu ve tartışmada öne çıkan konular gündüz yayımlanan talk showların marjinalleşmiş kadının sesini vurgulayan özgürleşimci (*emancipated*) bir kamusal alan olarak kavramsallaşmasını mümkün kılmaktadır.

Gündüz yayınlanan talk showlarda yer alan metinsel potansiyele değinmenin yanı sıra, izleyici reytingleri ile ilgili ekonomik endişeler, bu tartışmaların yapısını ve içeriğini önemli bir biçimde etkilediği için bu programları temel bir kamusal alan platformu olarak niteleyemeyeceğim. Bu programlarda değinilen konular prodüktörlerin özellikle bayan izleyicilere nelerin hitap ettiği düşünceleri ile sınırlıdır.*** Tüm konular ailevi veya kişisel bir bağlamda işlenir ve bireyler arasında bir tür yüzleşme şeklinde dramatik bir yapıda sunulur. Bu yüzden talk showlardaki tartışmalarda yapısal konulara değinilmez ve bunun yerine

* Jane Shattuc, *The Talking Cure: TV Talk Shows and Women* (New York: Routledge, 1997), 7; Wayne Munson, *All Talk: The Talkshow in Media Culture* (Philadelphia: Temple University Press, 1993), 4.

** Bu makalede, *The Phantom Public Sphere* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1993) içindeki farklı makaleler tarafından ileri sürülen medya dışındaki karşıt kamu ortamlarının olasılığı üzerinde durmadım. Bunun yerine, anaakım medyanın da bize kamusal alan kavramını çoğullaştırma fırsatları sunduğunu savundum.

*** Marilyn Matleski, yayın yöneticilerinin, programlarını günlük çoğunluğunu 18 ila 49 yaş arasındaki kadınlara hedeflediğini, çünkü bunların sürekli televizyon izleyenlerin en büyük yüzdesini teşkil ettiğini ve halen ev eşyalarının başlıca alıcıları olduğunu belirtmektedir. *Daytime Television Programming* (Boston: Focal, 1991), Matleski'ye bakınız. Bir *Oprah* reklamcısı, Jane Shattuc'a (*Talking Cure*, 47) tipik bir dinleyici profili sunmuştur: dinleyici "Roseanne Connor" yaradılışındadır, yaklaşık 9. sınıf eğitimi almış ve çalışmayan bir ev kadını.

bireysel çözümler üzerine odaklanılır. *Oprah*'ın marjinal gruplara söz hakkı vermesinden dolayı bu tartışmaların yıkıcı veya özgür bırakma potansiyelinin uzmanlar ve konuklarla belirgin bir şekilde perdelendiğini unutmamak gerekir. İdeal dünyanın tersine herkesin eşit olarak katılımcı olabildiği bu yerlerde talk show söylemleri ahlaki bir otorite ve konuklar ile uzmanlar etrafında yapılandırılmıştır. Bunlar hep beraber konuşulan konuları ve hikâyelerin nasıl anlatılacağını şekillendirir.

“Karne Sorunları”, “Silahlar Yasaklanmalı mı?”, “Kolesterol Tedavileri”, “Cimriler ve Fareler”, “Eşler Diğer Kadınlarla Buluşuyor”: Bu konular 1989 yılında *Oprah Show*'un bir haftada işlediği konular. Bu konular, örneğin “silahların kontrolü” gibi ciddi konularla “diğer kadınlar” gibi “tipik kadın programları” arasında bir denge kurmaya çalışan talk showlar için sıradan niteliktedir.* Bu “kadın konularına” yoğunlaşarak bilim insanları bu talk showları sansasyonel, korkunç ve yüzeysel olarak sınıflandırmaktadırlar. Örneğin Todd Gitlin talk showlara, “seyirci toplamak” için yapıldığı ve “hiçbir işe yaramadığı, sadece ürünlerin satılmaya çalışıldığı” ve bireysel acının sapıkça bir şekilde ortaya çıktığı programlar olduğu için kızmaktadır.** Benzer bir şekilde, *New York Times* gazetesinden Walter Goodman da bu programlarda anlatılan hikâyelerin ve tartışmaların “duyarlılık eğitimi ile ilgili bir dikizleme şovu” olduğunu belirtmiştir.*** Jane Shattuc, talk showların yapısı ile ilgili örnekler vererek bu tür hikâyelere karşı geldiğini belirtmektedir. Bu programların aktif ve bağırıp çağıran bir izleyici kitlesi önünde ön görüldüklerini ve sadece insanların gelip burada bu olayları izlemediğini, televizyon gibi bir teknolojik alet ile de bu talk showlardaki insanlara söz verildikçe bu konuların izleyiciye ulaştığını söyleyerek bu duruma tepki vermektedir.**** Diğer çalışmalar da seyircilerin bu programları neden itici buldukları ve neden bunlardan zevk aldıkları ile ilgili bir nüans geliştirmiştir. Bazı bilim insanları bireysel hikâye anlatımına yoğunlaşarak ve çeşitli tartışmalarla sözlü hikâyeler anlatarak bu programların bilgi ve tartışmalara yeni bir boyut kazandırdıklarını düşünmektedirler.***** Bazı bilim insanları ise

* Dinleyici kitlesinin % 80'ini kadınlar oluşturmaya devam etse de, Winfrey 1996'da tek mesele biçimini terk etmiş ve ilgi noktasını sözde kadın meselelerinden uzaklaştırmıştır. Kendini, konukları arasında muhalif ve şiddetli etkileşimi daha fazla teşvik eden çok sayıda rakibinden uzaklaştırma gayreti içinde, Winfrey daha az dinleyici kitlesine sahip 1950'lerin günlük talk showlarına benzeyen bir formatı benimsemiştir. Şimdi Winfrey ve konukları, rolleri, ünlüleri alkışlamak ve ara sıra konukların başarılarını takdir edici sözler söylemeye indirgenmiş olan stüdyodaki dinleyicilerden ayrı oturmaktadır. Şovunu rakiplerinkinden farklı kılma gayreti içinde olan Winfrey, kurgusal çalışmalarını yazarlarla ele almak için yayında olan bir kitap kulübü oluşturmuştur. Böylece *Oprah* sadece ev kadınlarını değil daha geniş bir dinleyici kitlesini çekmeyi sağlamıştır ve ev sahibini popüler bir entelektüel olarak yeniden şekillendirmiştir, bu ise rakiplerinin imajına tamamen zıttır. Bununla birlikte, bu makalede, daha önceki, tek bir konunun ele alındığı, katılımcı-dinleyici formatına odaklandım ve diğer tüm referanslar daha önceki 1996 öncesi *Oprah*'a yapılmıştır.

** Qtd. in “Dark Secrets? Tell 16 Million of Your Closest Friends,” *San Francisco Chronicle*, 19 Haziran 1990, B3, B5

*** Walter Goodman, “Three Queens of Talk Who Rule the Day” *New York Times*, 29 Temmuz 1991, C11.

**** Shattuc, *Talking Cure*, 7-8.

***** Bakınız: Janice Peck, “Talk About Racism: Framing a Popular Discourse of Race on *Oprah Winfrey*,” *Cultural Critique* 27 (1994 ilkbahar): 89-126; Gloria Masciarotte, “C'mon Girl: Oprah Winfrey and the Discourse of Feminine Talk,” *Genders* 11 (1991 sonbahar): 81-110; Sonia Livingstone and Peter Lunt, *Talk on Television: Audience Participation and Public Debate* (New York: Routledge, 1994).

“halkın cinsel farklılıklara ve çatışmalara olan ilgisini”^{*} değerlendirmeye çalışmışlar ve bu talk showların feminist konulara nasıl değindiğini incelemişlerdir. Bu makaledeki analizde ise bunlardan yola çıkılmıştır.

Gündüz yayınlanan talk showlar 1950 yılından bu yana varlıklarını sürdürmektedirler, fakat o zamanki talk showlar bugünkülerden çok daha farklıydı. İlk talk showlar, genellikle bir kahve masasının etrafında oturan ve o günkü konular ve gizli yönleri konuşulan “ünlü konuklardan” oluşmaktaydı.^{**} Bu makalede de incelenen konulara yönelik talk show formatı ise *Donahue* ile birlikte 1970’lerin başlarında ortaya çıktı. Phil Donahue bir saatlik showunda ünlüler yerine sıradan insanları konuk etti ve onlarla sohbet etti. Daha da önemlisi, Donahue sahnedeki yerini bırakan ve kendini soruları ve yorumlarıyla aktif bir şekilde programa katılan kadınların arasına koyan ilk televizyon sunucusuydu. *Donahue* aynı zamanda talk showların içeriğini de değiştirmiştir. Artık yemek tarifleri, elbise şekilleri veya sözde kadın konularının dışına çıkmıştı. Bunun yerine *Donahue* şovunda sosyopolitik konulara, savaş, seçimler, fakirlik, AIDS gibi ulusal sorunların yanı sıra kadın kılığına girenler ve lezbiyen güreşçiler gibi sıra dışı konulara da değindi.^{***} Linda Haag’a göre, *Donahue* “ciddi kadın sohbetlerini” pazarlayan ve kadınların seslerinin önemini vurgulayan ilk talk showcuydu.^{****} Bu yeni talk show sadece ciddi konular üzerinde durduğu için değil aynı zamanda tabu olarak düşünülen konuları da tartıştığı için hızla üne kavuştu. Bazı bilim insanları bu gündüz talk showlarının düşük maliyetli olmalarından dolayı (haftada 25.000 ile 50.000 Dolar arası) bunların yüksek kârları sayesinde tecavüz gibi sönük kalmış tartışmalı konulara artık değinilebildiğini ileri sürmüştü. Ayrıca, bu talk showların kadınlara yönelik programlar olmaları hasebi ile, bu programlarda diğer programlarda nadiren görülebilen ve tabu olarak kabul edilen konular üzerinde durulabiliyordu.^{*****}

Donahue gibi Oprah Winfrey de 1986 yılında haber odasındaki kariyerini sonlandırarak artık tüm ülkede tanınan bir talk show sunucusu oldu. Şovu kısa zamanda *Donahue* ile girdiği reyting savaşından galip çıktı ve ilk 5 ayında Oprah önde gelen talk show sunucularından birisi oldu ve “*Wheel of Fortune and Jeopardy!*”nin ardından en yüksek üçüncü reytinge sahip program oldu.^{*****} 1988 yılında Winfrey’in maaşı ve *Oprah*’dan elde ettiği kârlarla

* Tania Modleski, “Femininity as Masquerade,” in *High Theory/Low Culture*, ed. Colin McCabe (New York: St. Martin’s, 1984), 39.

** Virginia Graham’a ait *Girl Talk*’un modern günlük talk showların bir önceki kuşağı olduğu düşünülmektedir. *Girl Talk* toplumsal yaşamdaki kadınları –sinema yıldızları, TV yıldızları, vb- sohbet etmek için bir araya getiren 1960’lar öncesinde yapılan bir gösteridir. Graham’ın gösterisi, kadın dergilerinde model olarak yakından ele alınmış ve kadınlık kavramlarını tanımlamak için ünlülere önem vermiştir.

*** Denis McDougal, “Donahue’s Dilemma: Balancing Truth, Trash,” *Los Angeles Times*, 28 Ocak 1990, 8.

**** Linda Haag, “Oprah Winfrey: The Construction of Intimacy in the Talk Show,” *Journal of Popular Culture* 26 (ilkbahar 1993): 116.

***** Bakınız: Patricia Priest, *Public Intimacies: Talk Show Participants and Tell-All TV* (Creskill, N.J.: Hampton, 1995), 11; and Shattuc, *Talking Cure*, 66.

***** Shattuc, *Talking Cure*, 39.

programın yayın haklarını almasını sağladı. Oprah, şovunu sunmak için Harpo Prodüksiyon stüdyosunu kurdu –ilk Afro-Amerikan film ve televizyon prodüksiyon stüdyosu. *Oprah Show*'un şu anda, King World Prodüksiyon ile Amerika Birleşik Devletleri'nde ve 120 diğer ülkede, 204 pazarda dağıtımı yapılmaktadır.* 1996 yılında *Oprah*, King World şirketinin kârlarının yarısını tek başına yapmıştı; şov 180 milyon kâr yapmıştı ve *Forbes*, Oprah'ı Birleşik Devletler'de en çok kazanan televizyoncu ilan etti.** Winfrey'in başarısından sonra talk show piyasası birden kalabalıklaştı ve 1997'de on yedi ulusal talk show yayınlanmaya başladı, ancak bunlardan çok azı Winfrey'in başarısını yakalayabilmiştir.***

Diğer televizyon türlerinde olduğu gibi, talk showlar da kodlarla ve belirli kurallarla ayinsel bir havaya bürünmüş tartışmalar eşliğinde hikâyeleme araçlarından oluşan sınırlı bir repertuar dahilinde çalışır. Aynı zamanda, Wayne Munson'a göre, bu talk showlar “koordinatlarımızı, beynimizdeki bilişsel haritaları ve benzeri farklılıklar ile değişmezlikleri/sabitlikleri şaşırtır/bozar”.**** Aşağıdaki bölümde de iddia ettiğim gibi, *Oprah* toplumsal veya kişisel konularda, özel ve gizli alanlarda ve gelen konuklar ile katılımcıları seyirciden ayıran özelliklerde beynimizde bir bulanıklık yaratmaktadır.

Oprah, sorun çözücü bir anlayış sergilemektedir. İlk on beş dakika boyunca, Winfrey ve konukları soruna bir teşhis koyarlar, devam edecek tartışmanın parametrelerini belirlerler; konuklar sık sık aynı şeyleri tekrarlayarak ve belirli bir hikâyeleme yapısında cinsel saldırı ile ilgili kendi deneyimlerini sunarlar. İkinci on beş dakikada, seyirci, konuk arabuluculuk yaparken ortaya çıkan tutarsızlıkları görmeye ve bunlarla yüzleşmeye başlar; bu aşamada cinsel saldırı ile ilgili kişisel deneyim, kolektif cinsiyet kimliğiyle, daha geniş toplumsal bir konuyla genelleştirilir. Son yarım saatte ise, “uzmanlar” konuya açıklık kazandırır ve seyirci ile birlikte çözüm önerileri getirirler. Elimizde olmadan itildiğimiz bu sorun çözme formatı ile insanlar, Winfrey, konukları ve tartışmaya katılan seyircilerinin bu konularda tartıştığını görürken diğer yandan izlediğimiz bu röportajın bireylerin sorgulama dahilinde bir tür hitabet şeklinde insanlara hitap eden belirli konuşma şekilleri ürettiğini görüyoruz.***** Robert Allen'e göre, gündüz yayın yapan talk showlar “konuklara”, eğer ‘biz’ de orada olsaydık ‘bizim’ de aynı şekilde soracağımız soruları soran stüdyo seyircilerinin bireysel gösterileridir”.***** Bunlar kuralsız ve isteyen herkesin katılabileceği tartışmalar gibi gözüксе de, Winfrey sürekli olarak bu tartışmaya yön verir ve konuşmanın içeriğini belirler. Janice Peck'in de tanımladığı gibi, Winfrey sıradan konuklar hikâyelerini anlatırken, seyirciden

* <http://www.mrshowbiz.com/starbios/oprahwinfrey/a.html>.

** <http://www.southam.com/nmc/waves/depth/yearend/forbes.html>.

*** Daha genç bir dinleyici kitlesine hitap eden *Ricki Lake*'in *Oprah*'in en yakın rakibi olduğu düşünülmektedir. Bakınız Shattuc, *Talking Cure*, 148

**** Munson, *All Talk*, 10.

***** Robert C. Allen, “Audience-Oriented Criticism and Television,” in *Channels of Discourse Reassembled*, ed. Robert Allen (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1992), 122.

***** Ibid.

geri bildirimler ister ve bunları belirli bir düzene koyar, uzmanlardan öğüt ister ve bu sırada reklamcılar da aralarda reklamlarını verirler.*

Problem çözücü yapısı ve teklifsiz konuşmalar dışında bu tür programlara özgü başka özellikler de vardır. Gündüz yayınlanan televizyon talk showlarından çoğu, stüdyo ortamında samimiyet fikri oluşturarak bu programların halka yönelik yapısını gizlerler. Winfrey'in programına *Oprah* ismini seçmesi de seyirci kilesi ile olan bu samimiyetini göstermektedir. Ayrıca, bu program oturma odasına benzeyen bir stüdyoda çekilmektedir ve gelen konuklar kahve sehpası etrafında otururlar. Konukların ilk isimleriyle beraber çağırılması dışında bu ortam bir ev ortamı oluşturmaktadır -böylece burada özel konular güvenli bir şekilde tartışılabilir. Genelde hem konuklar hem de seyirci bu özel konular hakkında kişisel düşüncelerini belirtirler, programı evden izleyen seyirciler ise bu kişisel itiraflar veya açıklanan sırlara tanıklık ederler. Gündüz yayınlanan bu talk showlarda aslında kişisel olmak yerine daha da politik olunur; kişisel olan bir politika konusu yoktur, ancak kişilerin politikadan uzak tutulduğu bir ortam da değildir burası.

Bir üslup olarak gündüz yayınlanan talk showlar konunun uzmanı olanlar ile o konuda fazla bilgisi olmayanlar arasındaki ayrımın üstünü örter ve kişisel mücadelelerin anlatıldığı hikâyelere uzmanların anlattığı bilgilerden daha fazla öncelik tanınır. Sık sık stüdyodaki seyirciler uzmanlara meydan okur ve kendi kişisel deneyimlerinin çok daha geçerli olduğunu ve kendilerinin yetkili otorite olduklarını düşündürürler. Bu programlarda gerçek uzman, başına o olay gelen kişinin sözcüsü konumundadır. Bu kişisel hikâyelere yoğunlaşılması, talk showlara, sokaktaki insanların tartıştığı önemli konuların özelliklerini vurgulayabilmelerini sağlar. Ayrıca genellikle kadın olan uzmanlardan, "kadınsı", kişiler arası özellikleri ve sorunları en iyi şekilde çözebilme yetenekleriyle bilgilerini göstermeleri beklenir.**

Stüdyo ortamı sayesinde, gündüz yayınlanan talk showlar stüdyo izleyicisi ve konuk tanımlarının iç içe geçmesini sağlar. Genelde, Winfrey gelen konukların arasına oturmaz, bunun yerine konuklar ile stüdyo seyircileri arasında dolaşır ve gelen seyircilere de söz hakkı tanır. Robert Allen'a göre, Oprah'ın vücut hareketleri, konuk, stüdyo seyircisi ve programı evde izleyen seyirciler kategorisini çökertir ve "samimiyetin, programın hem şekli hem de içeriği olduğu" bir ortam oluşturur.*** *Oprah Show*da, katılımcılar çocukluktaki cinsellik istismarları, kilo kayıpları ve diğer kişisel sırlarını da anlattıkları ve benzeri itiraflarda buldukları için ikinci bir kırılma daha yaşanır. Gloria Masciarotte'nin de belirttiği gibi, Winfrey ise her zaman programının bir seyircisi gibidir.****

* Janice Peck, "TV Talk Shows as Therapeutic Discourse: The Ideological Labor of the Televised Talking Cure," *Communication Theory* 5 (Şubat 1995): 63.

** Shattuc, *Talking Cure*, 124.

*** Allen, "Audience-Oriented Criticism and Television," 122.

**** Gloria Masciarotte, "C'mon Girl," 94.

Hepsinden de öte, bu gündüz talk show programları, “kadın” türünün indirgenmiş bir statüsü olmalarından dolayı samimiye önem verir. *Oprah*, bu “kadınsı” yapısını çeşitli kasıtlı ve kasıtsız araçlarla göstermektedir. Program konuları, programın akışı, reklamı yapılan ürünler ve konukların tercihi hep orta sınıf Amerikalı kadın izleyicilere yöneliktir. Janice Peck, bu talk show programlarının geleneksel olarak kışkırtıcı bir dille konularını dile getirdiğini vurgulamaktadır.* Bu programlar kompleks konularda dahi diğer kişilere de açık ve erişilebilir görünmektedir. Üslubu, set tasarımı, işlenen konuları ve kullanılan gündelik sade/yalın halk dili ile, ki prodüktörler bu dilin kadınlara hitap ettiğini düşünmektedirler, gündüz yayınlanan talk showlar özel ve genel konuları yeniden şekillendirmektedir. Çoğu diğer talk showlardaki gibi *Oprah* özel konuları sosyal bir konu gibi göstermeye çalışır. Bu program o günkü sosyal sorunlardan yola çıkar fakat sadece bireysel bir yaklaşımla bu konulara değinilir. Bu yüzden, bu makalede de anlatacağım gibi, tecavüz gibi konularda *Oprah*, 1989 ile 1991 yılları arasında haberlerde yer alan “ünlülerin tecavüzleri” gibi tartışmalardan önemli ölçüde sakınmıştır. Donahue, tıpkı William Kennedy ve Mike Tyson’un tecavüz davaları gibi Central Park’ta koşan kişinin başına gelen olayla ilgilenirken, *Oprah* hikâyeleri bunun yerine bireysel tecavüz deneyimlerine yoğunlaşmış ve kolektif cinsiyet kimlik olayını aydınlatmaya çalışmıştır.

Acıyı Canlandırmak

Oprah tartışmalarda “kadınlığı” hep öne çıkarır: hikâyeler anlatılarak ve rasyonel, bölümlenmiş hikâyeler sürekli tekrar edilerek duygusallık vurgulanır ve konularla ilgili bireysel deneyimler kişiler arası boyutlarla ön planda tutulur.** Stüdyodaki tecavüz kurbanlarının ve diğer kadınların sesleri ile *Oprah*’da süregiden ve zorluk/güçlkle tanımlanan tecavüz tartışmaları devam eder. Hikâyeler, cinsel hikâyelerdeki tecavüz davaları hakkındaki yasal süreçlerden ziyade sosyal anlayışa dayanır. Winfrey her şova tecavüz hikâyeleri anlatan bir kadının detaylı açıklamaları ile başlar. Bir saatlik şovları boyunca cinsel saldırıya uğrayan kurbanların sürekli anlattığı hikâyelere rastlarız, gelen konuklar ve seyirciler ise kendi başlarından geçen olayları anlatırlar, cinsel istismar ile ilgili kendi düşüncelerini ve olayla ilgili şaşkınlıklarını aktarırlar. Tecavüz kurbanlarının çoğu duygusaldır ve karşılındakine meydan okurlar, bunu ise başlarına gelen cinsel saldırı olayına dayandırır. Kurbanlar tecavüz olayından nasıl etkilendiklerini, yaşadıkları travmayı, duydukları utanç ve suçluluk duygusunu anlatırlar. Bir kadın “Ben bunu hak edecek ne yaptım” diye sorarken, diğeri

* Peck, “TV Talk Shows as Therapeutic Discourse,” 63.

** Mary Allen Brown (*Television and Women’s Culture* [Newbury Park, Calif.: Sage, 1990]) ve John Fiske (*Television Culture* [New York: Routledge, 1987]) kapanışı olmayan, sürece, diyaloga ve samimi konuşmalara önem veren ve “kadınsı” bir söylemsel alanın oluşturulmasına yönelik ilişkiler hakkındaki meselelere odaklanan programlar karakterize etmektedir.

“hayatımdan çok sıkılmışım. Hiçbir şeye konsantre olamıyordum. Çok fazla kilo almıştım” der. Aslında bu bireysel hikâyelerin her biri “gerçek” tecavüz mitini parçalamaktadır.* Bu kadınlar arkadaşları, eski kocaları, tanıdıkları ve benzeri kişiler tarafından tecavüze uğradıklarını anlatırlar. Ayrıca “güvenli” yerlerde saldırıya uğradıklarını ve buna karşı koyamadıklarını anlatırlar.

Tecavüz kurbanlarının anlattığı bu hikâyeler, tecavüz ve kadınlara karşı şiddet olaylarının bir profilini çıkartır ve cinsel tacizde kadın merkezli bir anlayış sergilerler. Burada kadınların kendilerini anlattıklarını, başka yerlerde anlatamadıkları konuları burada açıkladıklarını ve artık bu konuların konuşulamaz olmadığını görüyoruz. Masciarotte, gündüz yayınlanan talk showların kadınların seslerini duyurma hareketlerinden izler taşıdığını ve 1960 ile 1970’lerin sonlarında ortaya çıkan kimlik politikalarının bir parçasını oluşturan teknikleri kullandıklarını iddia etmektedir. Bu talk showların hem formatı hem de programda kadın hareketlerinin bilinçlenme stratejisinin kullanılması, kişisel tanıklara, deneyimlerin rasgele anlatılmasına, bireysel açıklamalar arasında ilişki kurulmasına ve bunların genelleştirilmesine, baskıların ve aldatmaların “durmaya başlamasına”, yani sona ermesi/üstesinden gelinmesine dayanır.** Bu eğilim *Oprah*’da yaygındır, buraya katılanların çoğu başlarına gelen olayı başta tecavüz olarak tanımlamaz, fakat şov ilerledikçe ve kendilerine söz hakkı verildikçe bu konuyu dile getirirler ve buna bir ad koyarlar. Acının bu şekilde anlatılması ve buna böyle bir ad verilmesi talk showların kathartik yönlerini oluşturur.*** Bell Hooks siyahi kadın yazarların Amerika Birleşik Devletleri’ndeki marjinal yerlerinden örnekler vererek ırkçılık, cinsiyet ve sınıf istismarının bu kişileri bastırdığını ve susturduğunu söyler. Bir bilim insanı olarak, başından geçen deneyimlerini anlatarak karşılık vermenin bir yetki verme eylemi olduğunu belirtir. Diğer feminist kuramcılar da duyulan bir sesin olmasının “hareketin nesneden özele” dönmesini ve kadınları insanlık dışına çıkmaktan ve umutsuzluktan kurtardığını belirtmektedirler.**** Tecavüz ile ilgili deneyimlerini dile getirerek bu konular, en azından şov boyunca, bir nesne konumundan özel bir konuma geçerler. Feminist bilim insanlarının, tecavüz konusunda uzman danışmanların ve diğer uzmanların da programda olması, bu tecavüz kurbanlarının, kendilerine geçici bir süreliğine verilen yetkileri, kadın grupları ile bağıntılı daha da kalıcı bir konu statüsüne çevirebilmelerini sağlar. Ancak, bu programlar

* *Real rape*, karanlıkta, kamuya ait alanlarda dalgın olan kadınlara saldıran kar maskesi giyinen baskın stereotipe, yani tecavüzçüye atıfta bulunmaktadır. Bu konu hakkında geniş bir literatür mevcuttur. Bakınız, özellikle, Helen Benedict, *Virgin or Vamp: How the Press Covers Sex Crimes* (New York: Oxford University Press, 1993); Susan Brownmiller, *Against Our Will: Men, Women, and Rape* (New York: Bantam, 1976); Susan Estrich, *Real Rape* (Cambridge: Harvard University Press, 1987) ve Susan Griffin, *Rape, The Politics of Consciousness*, 3. baskı (San Francisco: Harper and Row, 1986).

** Bunlar ve diğer bilinç oluşturma oturumu yayınlarının ele alınması için bakınız Robin Morgan, *Sisterhood Is Powerful* (New York: Random House, 1970).

*** Patricia Priest (*Public Intimacies* [Creskill, N.J.: Hampton Press, 1995]), talk show katılımcılarının, kamuya yönelik ifşaat eylemlerini güçlendirici bir deneyim olarak görmekte olduklarını savunmaktadırlar.

**** bell hooks, “Talking Back,” in *Talking Back: Thinking Feminist, Thinking Black* (Boston, South End, 1989), 9.

tarafından önerilen bireysel çözümler, konuşulan bu konuların sosyal hayatlarında birer araca dönüşebilme olasılığını gündeme getirir. Burada analiz edilen şovlarda, Winfrey sürekli olarak dikkatleri kadınları tecavüz kurbanı olma statüsünden çıkartan tecavüzü engelleme mekanizmasına çeker. Ancak bu şovlardaki tartışmaların, kadınların kendilerine tacizde bulunan kişilerle ilişkisini yeniden düzenlemelerine veya gündelik hayatlarına eskisi gibi devam edebilmelerine olanak tanıdığına dair yeterli bilgi yoktur.

Bu sınırlamalara rağmen, cinsel şiddet ile ilgili tartışmalar dikkatlerimizi kadınların öznel acılarına çeker. *Oprah*, kadınların başlarına gelen acıları ve nasıl kurban oldukları ile ilgili deneyimlerini anlatmalarını sağlayarak acı ile ilgili dile getirilemeyen gerçeklere ve bunun bireylerdeki etkilerine değinir. Elaine Scarry, fiziksel acıdaki ve bunun dildeki nesnelleştirilmesine olan dirençteki açıklamada karşılaşılan zorlukları vurgulamıştır.* *Oprah*, cinsel saldırılarla ilgili açıklamalardaki detaylarda ısrarcı olarak bireysel ve özel acıyı insanların ortaklaşa tartıştıkları bir ortama taşır. Cinsel şiddet ile ilgili hikâyelerin anlatıldığı *Oprah Show*'da tartışmalar sık sık baskı altında kalan ve görmezlikten gelinen bir kadının başından geçenleri ortaya koyar. Bu bireysel deneyimlerle ortaya çıkan tartışmalar, kişisel konuları toplumsal bir konu haline getirir.

Janice Peck, *Oprah*'ın ırkçılık ile ilgili 13 serisini incelemiş ve bu talk showun, birçok katılımcısı aracılığıyla ırkçılık ile ilgili popüler söylemler oluşturduğunu ve mevcut söylemleri değiştirdiğini görmüştür.** Tecavüz ile ilgili benzeri hikâyelerde de aynı eğilimleri görmek mümkündür; Winfrey, bu programlarda toplumdaki mevcut kadın cinselliği ideolojilerini ele alır ve bunu bir sorun haline getirir. Başlarına gelen tecavüz olaylarını tartışan konuklar ve konuşmacılar, çoğulculuk göstererek, cinsel şiddet tanımlarına yeni bir boyut kazandırır. Çeşitli katılımcılara eklenen etiketlerde çok rahatlıkla fark edilebilen üretim uygulamaları üzerinde bu çoklu sistem açıkça görülebilir. Örneğin “Randevuda Tecavüz” başlıklı bir tartışmada, konuşmacılar “Tanıdıkları tarafından tecavüze uğrayan”, “Bir arkadaşı tarafından tecavüze uğrayan”, “Randevuda tecavüze uğrayan” olarak tanımlanmışlardır. Böylece *Oprah*, tecavüz kurbanı terimini ele alarak bunu çeşitli şekillerde tanımlamıştır. Ayrıca, bazı izleyiciler de tartışmalara katılarak bu tecavüz kurbanları ile ilgili terimleri daha da kapsamlı hale getirmişlerdir; örneğin bazıları mevcut anlayışları yeniden üretirken, kimisi de bu terimlerin anlamını genişletmişlerdir. Anlatılan bu çeşitli hikâyelerle *Oprah*, zaten mevcut olan konuları ele almış ve bunları tartışmaya açmıştır. *Oprah Show*'da dile getirilen tecavüz hikâyelerinin hepsi içler acısı bir fenomen olarak betimlenirken, aynı zamanda bu şovda belirli cinsel şiddet sorunlarıyla başa çıkmada çeşitli bakış açıları da ifade edilmiştir.

* Elaine Scarry, *The Body in Pain: The Making and Unmaking of the World* (New York, Oxford University Press, 1985), 8.

** Peck, “Talk about Racism,” 89-126.

Çeşitli hikâyelerde Winfrey sürekli olarak programının özellikle de eğitici olduğunu dile getirmiş ve tecavüze karşı insanların bir adım atmasını sağlayacak çoğunluğun sesine yer verdiğini belirtmiştir. Her ne kadar bu tartışmalar, tecavüz olayını belirli bir yere oturtacak önemli bir dolambaçlı yol oluştursa da, yapılan bu konuşmalar sembolik tartışmalar değildir. Bu tartışmalarda şovun daha geniş kitlelere erişebilme ihtiyacından dolayı belirli sınırlamalar vardır. Toplumda kadının baskıya uğraması ile ilgili feminist söylemlerin dile getirilmesi, izleyicilerden uzaklaşmama ihtiyacıyla hafifletilmiş olarak seyirciye sunulur. Makalenin geri kalan bölümlerinde, kimlik düzeyinde farklılıkların hâlâ açıkça dile getirildiği müddetçe bu farklılıklara müsaade edildiği ve cinsel şiddeti üreten sisteme karşı siyasi aktivizmin vurgulanmadığı yerde, *Oprah Show*'un cinsel şiddetle ilgili konuşmalara getirdiği sınırlamalara yer verilecektir.

Cinselliğin Anlatılması

Birçok bilim insanı, günümüzün televizyon kanallarında rahatça yapılan karışık ve ayinsel bir havaya girmiş seks ve cinsellik tartışmalarını daha iyi anlamada Michel Foucault'nun teorilerinin yararlı çerçeveler sunabileceğini belirtmiştir. Foucault, *Cinselliğin Tarihi*'nde, Viktorya döneminin aksine artık cinsel konularda sessiz kalınmadığını iddia etmektedir. Dahası, artık cinsellikle ilgili birçok tartışma yapılmaktadır. Foucault, Viktorya döneminde ise, insanların sadece belirli yerlerde ve belirli şekilde cinsellikten konuşabildiklerini söylemektedir. Cinsellikle ilgili konuşmalar daha çok kilisede günah çıkarmalarda yapılırdı ve cinsellik bir şekilde bir söyleme çevrilmişti. Kiliselerdeki bir günah çıkarma şeklindeki itiraflar, Foucault'ya göre, bir süre sonra "cinsellik ile ilgili daha büyük söylemin oluşmasını sağlayan bir araç" haline geldi ve yasak ile yasal arasındaki farklılıkları ortaya koydu.* Ancak bu dini ayini yönlendiren güç ilişkisi marjinal bir hale gelmişti ve insanların "büyük bir duyarlılıkla söylemesi en zor olan şeyi" açıkladıkları yerlerde bu bir laboratuvar sürecinin yerine bu itiraflar yer alıyordu.**

Oprah'ın hikâyeleri anlatma şekli de benzeri bir durum yaratmaktadır; cinselliğin ve cinsel şiddetin bir söyleme dönüşebilmesini sağlamıştır. Ancak, buradaki bireysel kimlik bir sır veya gizli bir itiraf şeklinde değildir. Zaten *Oprah* da bu itirafları yapan kişilere affedildiklerini söylemez; yapılan bu itiraf da kişinin bedenini kurtarmaz. *Oprah*, çeşitli katılımcılara, deneyimlerini halkın önünde anlatabilmeleri için söz hakkı tanır ve bu konuşmalar da seks ve cinsel saldırılar "hastalığına" bir ilaç gibi sunulur.

Burada örnek verilen programlarda, Winfrey, Foucault'nun tanımladığı rahiplerin günah çıkarmada insanlara yaklaştığı şekilde davranır.*** O, bu itirafı gerekli kılan "yetkilidir,

* Michel Foucault, *The History of Sexuality*, vol. 1, trans. Robert Hurley (New York: Vintage, 1980), 23.

** Ibid., 59.

*** Reggie Nadelson ("The Importance of Being Oprah," *Independent* [Londra], 13 Mart 1990, 20), Winfrey'in şovunu "bakanlığım" olarak açıkladığını aktarmaktadır.

bu itirafı tanımlar, gerekli yerlerde müdahale ederek olaya açıklık getirir, yargıda bulunur, cezalandırır veya affeder”; itiraf boyunca olayı anlatan konuk ise özgür ve dönüşüme uğramıştır.* Winfrey, konuğa cinsel şiddet ile ilgili olayları ve bu olayın ondaki etkilerini daha da detaylı anlatması için teşvik eder. “Bağırıyor muydun?”, “Seni öldüreceğini düşündün mü?” “En iyi arkadaşım bunu sana yapmadan önce onunla neler konuşmuştunuz?”. Kadınlardan birisi bu sorulara şöyle bir cevap verdi: “Partilere gitmeyi bıraktım, artık kimseyle çıkmaz olmuştum”. Bu tecavüz kurbanı aynı zamanda kendine güvenini kaybettiğini ve artık diğer insanlar hakkındaki yargılarına güvenemediğini söyledi. Winfrey’in burada oynadığı rol, tecavüz kurbanının acı ve üzüntüsünü açıklayabilmesini sağlıyordu.

Bu, kadınlar için bir özgürleşme hareketi itirafı mı? Bu yeni bilgiler onları zihinlerindeki bulanıklıktan kurtarıyor mu? Bu onlara değişikliğe uğramış bir kadın kimliği mi sunuyor? Bu tartışmalar kadınların cinsel saldırı denetimlerinin siyasi boyutlarını ortaya çıkarmalarını ve mevcut cinsiyet rollerinin çelişkileriyle yüzleşebilmelerini mi sağlıyor, ya da kadın dayanışması duygusu mu uyandırıyor? Ya da eleştirmeden kişisel duygu ve kendi farkındalığına öncelik veren, bunu araştıran bir ruh mu oluşturuyor? Mimi White, sosyal kontrolü etkilemek ve tüketici kültürünü devam ettirmek için televizyon programlarının terapi söylemlerine öncelik vererek kiliselerin geleneksel günah çıkarma olayını devraldığını iddia etmektedir.** Rita Felski ise diğer yandan kadınların “itirafları” ile ilgili araştırmasında, bu hikâyelerde yer alan serbestleştirme/özgürleştirme ve feminist potansiyeli göstermektedir. Gündüz yayınlanan talk showlar gibi itirafta bulunan kişilerin otobiyografileri de ev içi ve kişisel hayata yoğunlaşarak genelde daha önce özel olan bu konuları halka sunar. Bunlar kesintiye uğramış, ayrı hikâyelerden oluşan, tekrar eden ve bütünsel bir yapıdan eksik hikâyelerdir. Bireysel deneyimlerini anlatarak, bu otobiyografiler kadınları bağlayan belirli soruların ve deneyimlerin şeklini çizmeye çalışır. Bunlar kadını ve feminist topluluğun oluşumunu keşfeden önemli dakikalardır.***

Bireysel ve özellikle de itiraf söylemlerine yoğunlaşan *Oprah*, cinsel şiddet sorununu saptamada ve bunu toplu cinsiyet kimliği oluşturabilecek bir tehdit olarak sunmada kısmen başarılıdır. Tecavüz ile ilgili tartışmalarda hem Winfrey hem de gelen konuklar sık sık cinsel şiddet olayları ile cinsel rolün sosyalleşmesi gibi sistemli sorunlar arasında bağlantı kurmaya çalışır. Winfrey her zaman bireysel kadın hikâyelerini, bu suçun yaygınlığı ve ortaya çıkışı ile ilgili istatistiklerle beraber kullanır. Örneğin bir programında “tanıdıkları tarafından veya randevuda tecavüze uğrayanların sayısı diğer tecavüz vakalarından daha fazladır” demiştir. Programlarda araya giren reklamlardan önce de sık sık Amerika Birleşik Devletleri’nde bu türden tecavüzün yaygınlığı ile ilgili istatistikler verilir. Winfrey daha

* Foucault, *History of Sexuality*, 61-62.

** Mimi White, *Tele-advising: Therapeutic Discourse in American Television* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1992).

*** Rita Felski, *Beyond Feminist Aesthetics* (Cambridge: Harvard University Press, 1989), 121.

sansasyonel istatistikleri de sık sık sayar. Örneğin, lise öğrencileri ile ilgili yapılan bir araştırmanın sonuçlarını şu şekilde vurgulamıştır:

Erkek öğrencilerin yüzde 25’i bir erkeğin, eğer randevuda kadın için para harcamışsa kadına tecavüz etme hakkı olduğunu söylemiştir, kız öğrencilerin yüzde 16’sı ise buna katılmıştır. Erkek öğrencilerin yüzde altmış beşi eğer çift en azından altı aydan beri çıkıyorsa erkeğin kadını cinsel ilişkiye zorlayabileceğini söylemiştir. Buna ise kız öğrencilerin yüzde kırk yedisi katılmıştır.

Konuk olarak tecavüz danışmanları ile feminist bilim insanlarını tercih etmesinin yanı sıra bu istatistikleri de kullanarak, Winfrey kadınların nasıl cinsel şiddetin, kendi tabiri ile “olayların sadece bir parçası” olduğunu göstermeye çalışmaktadır. Uzmanların çoğu cinsellik rolü sosyalleşmesinin etkilendiği farklı ve belirgin yolları anlatırlar. Randevularda tecavüz ile ilgili *Ms.* kitabının yazarı Robin Warshaw şöyle demektedir: “çocuklarımıza bu türden mesajları yayınlarsınız, yani kadınların bir şekilde erkeklerin tecavüz etmesine neden olduklarını, erkeklerin cinselliklerinden kadınların sorumlu olduklarını ve erkeklere bu şeyleri kadınların yaptırdıklarını anlatırsınız”. Benzer şekilde, programların birisinde “*Boys Will be Boys (Erkekler Erkek Kalacaktır)*” kitabının yazarı olarak tanıtılan Myriam Miedzian, tecavüz kültürünü oluşturan erkeklik ve kadınlıkla ilgili kültürel yazılar konusunda açıklamalarda bulunmuştur. Winfrey de toplumun kadınları bir nesne olarak, erkekleri ise kontrol edilemez olarak gördüğünü ve bu tutumun da tecavüze yol açtığını belirterek bu söyleme katkıda bulunmuştur.

Bu hikâyelerin hepsinde de Winfrey, bu programları “kadınların istekleri dışında seks yaptıkları herhangi bir zaman ve seksin zorla yaptırıldığı yerlerde bunun tecavüz olarak kabul edileceğini anlamalarını” sağlayan eğitim çabaları olarak tanımlar. Bu eğitimde tecavüzü engelleme ve cinsel saldırılarla mücadelenin nasıl yapılacağıyla ilgili dersler de verilir. Winfrey sürekli olarak kadınları kendilerini koruma dersleri almaya teşvik eder. Bu yüzden Winfrey kadınların her zaman kurban olarak gösterildikleri statülerinin de ötesinde bir hikâye kurgusu oluşmasını sağlamış ve kadınların bu ortak tehditlerine karşı özgürleşmesinde kendilerini potansiyel araç olarak görebilmelerini sağlamıştır. Uzmanların da dile getirmesiyle şovlar kadın hareketlerinde bir değişiklik talep etmeye başlamıştır. Bu ifadeler ortak cinsiyet kimliğini ortaya koymuş ve ortak baskı duygusunu saptamıştır, bu Felski’nin de belirttiği gibi karşı feminist kamusal alanın oluşumunda önemli bir adımdır.

Oprah, proto-feminist dolambaçlı bir yoldan bahsetse de bu hikâyelerde cinsel şiddeti izlenebilir bir hikâye gibi gösteren başla öğeler de vardır. 7 Kasım 1989 tarihinde yayınlanan “Randevuda Tecavüz” isimli programda davet edilen ilk konuk bir tecavüzcüydü. Winfrey “Tecavüz etmeyi düşündüğü kadınlarla buluşmaya gittiğinde aklından neler geçtiğini izleyicilere anlat” dedi. Tecavüzcünün hikâyeleri cinsiyet rolü sosyalleşmesi ile ilgili yaygın anlayışı ortaya koyuyordu. Zanlı, erkeklerin kadınlardan farklı sosyalleştiğini ve tecavüzcü olarak bu farklılıkları istismar ettiğini söyledi. Manipüle edeceği bir kadın aradığını, daha

sonra cevap olarak “hayır” kelimesini duymaya dayanamadığını belirtti. Tecavüzcü bu hikâyelerde yaygın bir tehdit olan ve cinsel saldırının sistemli kökeninde ima edilen sosyal uygulama tenkitlerini yineledi. Ancak *Oprah* üç tecavüz kurbanından sonra tecavüzcünün sözlerine yer vererek şovun özgürleştirici özelliğini olumsuz hale getirdi. Tecavüze uğramış kurbanlar yerine işlediği suçlarla ilgilenen sanık tecavüzcü şovun ilgi odağı olmuştur. Program, tecavüz oluşturma kültürü olarak saptanan cinsiyet rol sosyalleşmesi ile ilgili daha önceki tartışmalarda yapılanlar yok sayılarak, sanığı acayip/garip birisi olarak takdim etti.

Ayrıca, her ne kadar konuklar, uzmanlar ve Winfrey çoğunlukla kadınlar açısından ve sık sık feminist bir açıdan cinsel saldırı olayını ele alsada, Winfrey tecavüz ile ilgili dominant prototipleri ekrana getirerek bir çelişki yaratmaya çalışmaktadır. Winfrey beceriksiz ve çelişkili bir pozisyon üstlenmiştir: tecavüz ile ilgili feminist perspektifleri hem desteklemiş hem de reddetmiştir. Programda feminist tanımların ağır basmaya başladığı zaman Winfrey tahrik edilmiş bir konuşmayı harekete geçiren kadın cinselliği tanımlarının ataerkil ifadelerini kullanmaya başlamıştır. Örneğin 17 Ekim 1989 tarihinde “O İstedi... Tecavüz Kararı” isimli programında Winfrey kadının elbisesinin “seks ile ilişkilendirilebilecek bir işaret ya da jüri için yine de seks istediğini gösteren bir işaret olmadığını,” söyledi. Ancak, seyircilerin çoğu onunla aynı fikirde olduklarını söyleyince, o da tecavüz davası reddedilen kadının elbisesini ele alarak jürinin kadının elbisesini sekse davet olarak bulduğu için bu kararı aldığını söyledi. Bu hikâye boyunca Winfrey iddia edilen tecavüz kurbanının “göbeğini gösteren askılı bir elbise” giydiğini söyledi ve tartışma kadının saldırıya uğradığında “kışkırtıcı bir elbise giydiği”ne yoğunlaşmıştı. Sadece kadınların giydiği elbisenin erkeklerin cinsel isteklerini artırdıkları ile ilgili bu tartışma değil aynı zamanda Winfrey ile konukları arasındaki tartışma da tecavüz olayının ve kadınların cinselliği tanımlarını olumsuzlaştırdı. Bu şovlara katılan seyircilerin erkeklerin her gördüklerini istedikleri ve seksin tüm erkek-kadın ilişkilerinin ardında yatan tema olduğunu söylemeleri hiç de şaşırtıcı değildir. Aslında, *Oprah* tecavüz ile ilgili paradoksal konuları ekrana getirmektedir: bazı öncelikli feminist anlayışlar ve diğerleri, ortak bir fikre dayanmayan, şiddet unsurları içeren seksi isteğe bağlı sekse dönüştürmektedir.

Winfrey ayrıca hararetleli tartışmaları tetiklemek için panelci ve uzmanlarını, yüzleştirici araçlar olarak kullanmıştır. Örneğin, Winfrey uzmanlarından birini, bir savunma avukatını “kadınlar için tecavüz esnasında ağlamanın çok kolaylaştığına” inanan biri olarak tanımlamıştır. Kadınların cinselliğine yönelik ataerkil anlayışların anlatılmasında Winfrey yalnız değildi; birçok dinleyici üye bu inançları tekrar etmiştir. Cinsiyet ayrımını esas haline getirmiş ve erkeklerin biyolojik olarak kadınları sadece cinsel varlıklar olarak görmek için donatıldıklarını ileri sürmüştür. Kimisi “kadınların doğuştan çekingen, erkeklerin ise doğuştan saldırgan olduğunu” ileri sürmüştür. Kimisi de “erkeklerin saldırgan olduğunu, çünkü kadınların bugün sahip oldukları saldırganlık duygularıyla ve bağımsızlıklarıyla tehdit edildiklerini” savunmuştur. Savunma avukatı (tecavüzle suçlanan bir şahıs için) bir

kadının giysilerinin “kendisini bir fahişе olarak reklam ettiğini” ve bu nedenle erkeklerle cinsel ilişkiye girmeye istekli olduğu izlenimini verdiğini ileri sürmüştür. Aslında, bu görüşlerin ikisi de kadının tecavüzdeki sorumluluğu paylaşmasını istemiştir ve tecavüzün yaygınlaşmasında feminizmi suçlamıştır. Anti-feminist duygular ağır bastığında, Winfrey tersi görüşü benimsemekte ve çoğu zaman fikirlerinden hoşlanmadığı dinleyici üyelerden kendini fiziksel olarak uzaklaştırmaktadır. İğneleyici laflar kullanmaktadır; dinleyicilerden birini “Sn. Büyük Düşünür” diye adlandırırken, diğerine “Kuyunun içindesin. Kendi kuyunu iyice kazıyorsun” demektedir. Winfrey’in benimsediği çelişkili görüşler, günlük öykülerde, çatışma, sorgulama ve kişinin kendini açıklaması konularını merkeze almaktadır. Öykülemeadaki bu çatışma modeli, erkek/dişi ve bakire/fahişе gibi ikilikleri tekrarlamakta ve tartışma şartlarını yaşam tarzları ve cinsel ilişkilerin kabul edilebilirliğiyle sınırlamaktadır.*

Bu bölümler kadın cinselliğine ilişkin belirli ataerkil anlayışları tekrarlamaktadır ve çoğunlukla bireysel deneyimlerin ahlaki yetkisine dayanan çoklu perspektiflerin yönlendirilmesi için bir forum sağlamaktadır. Örneğin, gösterilerden birinde dinleyicilerden birisi tecavüz duruşmalarında adaletsizliğin üzerinde durmuş ve cinsel saldırıların “özel” bir mesele olarak şeklinin değiştirilmesini talep etmiştir. “Bence, bir adamın da sözlerine karşı kadının söyledikleri ele alındığında, erkeği hüküm altına sokmanın hiçbir yolu yoktur, çünkü durdurulması gereken eski kindar bir kız arkadaş olabilir... Bir kadının, bir erkeğin geleceğini yıkabilmesi, böyle bir güce sahip olmasını ben şahsen adil bulmuyorum.” Ancak bu açıklamalara karşı fikirler de ortaya çıkmamış değildir. Misafirler bu fikirleri tecavüzün feminist anlamda yeni tanımları olarak karşılamışlar ve dinleyicilerden “suçun kadınlara yüklenmesini” durdurmalarını istemişlerdir. Winfrey de dinleyiciler arasındaki erkekleri eleştirmiş ve onlara “Bir kadın hayır dediğinde, erkeklerin bunun hayır anlamına gelecek şekilde algılamaları gerektiğini” ve erkeklerin “hayırın gücüne saygı göstermeleri gerektiğini ve hayırın hayır anlamına geldiğini” söylemiştir. Benzer şekilde, hüküm giymiş olan tecavüzcünün, “erkeklerin hayvan olmadığı... Bizim için bu durumun biyolojik olduğu” görüşünün ıvır zıvır olduğunu ileri sürmüştür.

Rekabet içinde olan bu çok sayıdaki tecavüzle ilgili anlayış gösterilerde açıkça belirtilmiş olsa da ortak çizgi vurguyu iletişim üzerinde tutmuştur. Winfrey ve katılımcılarından birçoğu cinsel şiddetin merkezi sorununun erkek ve kadınlar arasındaki zayıf iletişim becerileri olduğunu defalarca tekrarlamışlardır. Örneğin, “Date Rape” te hazır bulunan hüküm giymiş tecavüzcü, başlıca sorunun iletişim bozukluğu olduğunu ileri sürmüştür. “Birbirimizi anlamıyoruz” demiştir. Aynı şekilde, gösterideki bütün tecavüz kurbanları, “karişık işaretler”

* Lisa McLaughlin, “Chastity Criminals in the Age of Electronic Reproduction,” *Journal of Communication Inquiry* 17 (1993 kış): 41-55

gönderdiklerini ve bunların gelen saldırıların temel sebebi olduğuna inandıklarının itiraf etmişlerdir. Winfrey, aynı zamanda, baskının üzerinden gelebilmek için Foucault'nun itiraf teorisini de doğrulayarak tek çözümün “konuşmaya devam etmek ve konuşmaya devam etmek” olduğu görüşünü nakletmiştir. Cinsellik hakkındaki konuşmaların kaybolmadığı ancak belirli yerlerde ve özel retorik stratejiler yoluyla tekrar ortaya çıktığı ve Foucault tarafından anlatılan Victorian dönemine benzer tarzda, *Oprah*, kadınların (ve erkeklerin) tabu haline gelmiş bir mesele hakkında sabit fikirli olarak konuştukları bir alan haline gelmektedir. Çözümler önermemektedir, ancak itirafçı yaklaşımda olduğu gibi, konuşma eylemi önemli görülmektedir. Winfrey, gösterilerinde sahneye çıkan tecavüz kurbanlarının pek çoğunun da saldırıları tecavüz olarak tanımlayamadıklarının veya adlandıramadıklarının altını çizmiştir. Bu nedenle *Oprah*, bu kadınların iletişim gücünün bir tanığı olduklarını söylemektedir. Bir zamanlar saldırılarını tecavüz olarak adlandıramayan bu kadınlar şimdi deneyimlerini açığa vurarak içsel olarak değişim göstermektedirler. Yaşadıkları travmaya bir isim verebilmektedirler. Suç ve utangaçlıklarının üzerinden gelerek, “umuma açık/kamusal” bir alanda bu meseleyi konuşabilmektedirler.

Bir şekilde, bu argümanın getirdiği sorun ve çözümü, talk showların, tüm çözümleri bireyin kavrayışı içine yerleştirebilmeye dönük genel eğilimine karşılık gelmektedir –yani iletişim ve bireyin ortaklaşa buldukları çözüm, sosyal sorunların çoğunu çözebilmektedir. Bu şovlar nihai bir çözüm olmasa bile, tek başına iletişimin varlığı kısmi bir çözüm sunmaktadır. Bu bölümler, toplumsal ve politik soruların karışık işlemlerini kişisel farkındalığa ve bireyin kendini ifade etmesine indirgemektedir. Uzmanlar ve dinleyiciler nadiren sistematik çözümler sunmaktadırlar; bunun yerine programlar tekrar tekrar yapısal sorunlara kısa vadeli ve apolitikleştirilmiş yanıtlar vermektedir. Sonia Livingstone ve Peter Lunt'ın da belirttiği gibi, günlük talk showlar genellikle hiçbir sonuca götürmemektedir; bunun yerine kendilerine ayrılan süre zarfında bir dizi farklı duygu ve düşüncelerin ifade edilmesini sağlamaktadır. Herhangi bir sonuç verilirse, bu sonuçlar tecavüz kültürüne olanak tanıyan toplumsal-tarihsel ve sistematik koşulları silerek bireysel şartlar içerisinde şekillendirilmektedir.* Bu şekilde apolitikleştirilmiş görüş, *Oprah*'daki tecavüz kurbanlarının itiraflarının özgürleştirici olarak görülmesi olasılığını reddeder. İtiraflar, kadın kimliğinin sadece çok sınırlı ve dar bir şekilde ortaya çıkarılmasına olanak tanır.

Gösterilerde bulunan çelişkilere ve birey üzerine odaklanarak meseleleri apolitikleştirmeye dönük genel eğilime rağmen, *Oprah*'ın bölümleri öğretici olmaya yönelmiştir. Hem konuklar hem de dinleyiciler tecavüze ilişkin bir dizi tanım telaffuz etmiş ve tecavüz ve kadın cinselliğine ilişkin modern toplumsal anlayışlar hakkında içgörüler sağlamıştır. Ayrıca cinsel saldırının olası nedenlerini araştırmamıza geçit vermiştir. Talk

* Sonia Livingstone and Peter Lunt, *Talk on Television* (New York: Routledge, 1994).

showda hikâye edilmiş ifadeler/sözcüler, iletişim ağı haberlerinin demokratik bütün vatandaşlarına katılmayabilir, ancak bireyleri demokratik vatandaşlığın toplumsal alanında farklı yerlere koymaktadırlar. Bu tür konuşmalara/sözcülere imtiyaz tanıyarak, *Oprah*, cinsiyete yönelik baskı ve bastırılmış kimlik deneyimleri için otorite sağlamaktadır. Ama bu demokratik vatandaşlığa imkân veren bir kamusal alan oluşturuyor mu?

Parçalanmış Muhalif Söylemler

Jürgen Habermas'ın söylemsel bir süreç ve kamu ortamının bunun içindeki merkezi rolü olarak kavramsallaştırdığı demokrasi, *Oprah*'ın bu analizinde temel bir ilgi noktasıdır. *Kamusallığın Yapısal Dönüşümü* adlı kitabında, Habermas, tartışma ve müzakereye dönük otonom bir forumu, yani kamusal alanı tanımlamaktadır.* Habermas, kamu ortamını, insanların eşit olarak karşı karşıya geldikleri ve rasyonel-eleştirel bir tarzda müşterek ilgi konusu olan meselelerini ele aldıkları özerk bir forum olarak tanımlamaktadır; devlet çıkarlarından bağımsız olan bir kamu alanıdır ve potansiyel olarak devlet için kritik öneme sahip söylemlerin dolaşımına izin verir.** Siyasi katılım ve toplumun yurttaş tarafından kontrol edilmesi, kamu ortamında konuşma aracı yoluyla sahnelenir. Habermas, burjuva kamu ortamının toplumsal-tarihsel oluşumunu izleyerek, kahvehaneleri, kıraathaneleri ve daha sonra gazeteleri rasyonel-eleştirel tartışmaların orijinal merkezi olarak tanımlamaktadır. Kapitalizmin büyümesi ve sanayileşmiş toplumun yükselişyle, devlet ve toplum arasındaki ilişkiler birbirine geçmiş ve sivil toplum ile devlet arasındaki ayrımlar bulanıklaşmıştır. Bu kritik sınır işaretçisinin kaybı ile, özerk bir forum olarak kamu ortamı savunulmaz hale gelmiştir. Burjuva kamu ortamının düşüşü ve medyanın, pazar kaygıları ile sömürge haline getirilmesini izleyerek, Habermas bilgilendirilmiş ve eleştirel kamuoyunun oluşumunu kolaylaştıracak yeni bir arenayı aramaktadır.

Pek çok bilim insanı, Habermas'ın, kamusal alana yönelik burjuva modelini bir erişilebilirlik retoriği içerisinde sunmasına rağmen, aslında bu alanın bir dizi önemli dışarıda bırakmalarla şekillendirildiğini öne sürmektedirler. Habermas, kamusal alanın, bir sıfır derece kültür alanı olduğunu veya olabileceğini varsaymaktadır. Bu ise statü eşitsizliklerinden bahsedilmesini gerektirir. Kamusal alan, konuşmacıların doğum ve kaderdeki farklılıklar gibi özellikleri bir kenara bıraktıkları ve toplumsal ve ekonomik akranlarımsıcasına birbirleriyle konuştukları bir arena idi. Bu oluşum, düşünsel süreçlerde toplumsal eşitsizliklerin etkilerini göz ardı eder. Buna ek olarak, Nancy Fraser ve Mary Ryan, Habermas'ın burjuva

* Jürgen Habermas, *The Structural Transformation of the Bourgeois Public Sphere* (Cambridge: Harvard University Press, 1989).

** Bakınız James Curran, "Rethinking the Media as a Public Sphere" in *Communication and Citizenship*, ed. Peter Dahlgren (New York: Routledge, 1991), 27-57.

kamu ortamına yönelik açıklamasının, çoğunlukla kamu ortamında kadının varlığını engelleme eğilimi gösteren bir erkek perspektifi ile çerçeveslendirilen kayıtlara dayandığını ileri sürmektedirler.* Tarihsel toplumsal oluşumlara yönelik feministlerin ürettiği yeni düşünceler kamusal söylemi kadınların şekillendirdiği ve etkilediğini ortaya çıkarmıştır ve bunu yaparken kadınlar sıklıkla annelik ve aile ortamıyla belirlenen aile yaşamı deyimlerini kullanmaktadırlar. Örneğin, Ryan on dokuzuncu yüzyıl derneklerinin Amerika Birleşik Devletleri'nde kadınların siyasi katılıma erişmelerini sağladığını öne sürmektedir. Benzer şekilde, Susan Herbst, kadın makale yazarlarının İngiliz politikalarına katılımda bulunmalarını, kadınların Fransız edebiyat meclislerindeki eylemleri hangi yollarla şekillendirdiğini ve etkilediğini ve Amerikalı kadınların Sivil Savaşa nasıl katıldıklarını incelemiştir.** Ryan ve Herbst, Habermas'ın rasyonel eleştirel tartışmalara dayanmasının erkeksi konuşma kiplerine ayrıcalık tanıdığını ve diğer söylemsel katılım kiplerini “özel”in krallığı içine yerleştirdiği sonucuna varmaktadırlar.

Habermas'ın tanımlamaları içinde, *Oprah*'ta yer verilen, tecavüze yönelik parçalanmış, duygusal ve mükerrer tartışmaların rasyonel eleştirel bir tartışma zemini oluşturduğu düşünülemez. Bu nedenle *Oprah*'ın, cinsel saldırı, etkileri ve sebeplerinin tanımları hakkında bir tartışmaya izin verse de bir kamusal alan oluşturacağı düşünülemez. Feminist teoriler, *Oprah*'taki kadın cinselliğine yönelik bu kamu telaffuzları için farklı bir anlayış sunmaktadır. Başta siyah feminist kuramcılar olmak üzere farklı feminist bilim insanları geçmişte sözle anlatılan hikâye ve duygusal öykülerin, bir bilgi biçimi teşkil ettiğine işaret etmişlerdir; marjinalleşmiş topluluklar için alternatif kişisel tanım alanlarıdır. Ayrıca, diyalogların güçlendirilmiş bir topluluğun vücuda getirilmesi için önem arz ettiğini ileri sürmektedirler.*** Bu nedenle, tecavüz konusunda *Oprah* bölümlerinde konuşmacı, uzman ve dinleyicilerin aktif katılımda bulunmasının, tecavüz olgusu hakkında fikirlerin test edilmesine olanak tanıdığı ve kadın merkezli bir kamusal alan teşkil ettiği ileri sürülebilir.

Paolo Carpiagnano, Robin Andersen, Stanley Aronowitz ve William Di Fazio da bu sözcü çokluğunun talk showları modern kamusal alan haline getirdiğini savunmuşlardır. “Talk showların meseleleri kamuya açık tartışmalar olarak takdim etme niyetlerini beyan eden tek program olduklarını... söylemsel biçimleri, yorum veya tartışmadan ziyade söyleşi tarzında olan tek program olduklarını” ileri sürmektedirler.**** Gösteri nihai olarak dinleyicilerin katılımı ile tanımlanmakta ve başarısı ise kamu açısından “ortakduyu/

* Bakınız Nancy Fraser, “Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy,” *Social Text* nos. 25/26 (1990 kış): 56-80; ve Mary Ryan, *Women in Public: Between Banners and Ballots, 1825-1880* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1990).

** Susan Herbst, “Gender, Marginality, and the Changing Dimensions of the Public Sphere,” *Communication Research* 19 (Haziran 1992): 381-92.

*** Bakınız Patricia Hill Collins, *Black Feminist Thought* (New York: Routledge, 1990); and hooks, *Talking Back*.

**** Paolo Carpiagnano, Robin Andersen, Stanley Aronowitz ve William DiFazio, “Chatter in the Age of Electronic Reproduction,” *Social Text* nos. 25/26 (1990 kış): 45.

sağduyu” tepkilerini ortaya çıkarabilmesiyle belirlenmektedir. Ayrıca, talk showların genellikle, özel olarak düşünülen kadınlara ilişkin konuları işlediği için, üslup “söylemsel pratikler için bir mücadele alanı olarak” görülmektedir.*

Ancak tecavüz konusu içeren *Oprah* bölümleri, bu programın yurttaşların katılımı ve güçlendirilmesine yönelik hem güçlendirici hem de yıkıcı etkiler içerdiğini ortaya koymaktadır. Burada analiz edilen farklı bölümler, öznel değişimi vurgulamaktadır; sosyal yapılar ve kurumsallaştırılmış uygulamalar bireysel seçim ve algılamalara göre ikinci derecededir. Sonuç olarak, *Oprah*’taki sohbetler/söyleşiler bireysel deneyim ve iyileşmeler hakkında bitmek bilmeyen konuşmalara dönüşmeye meyillidir. Siyasi güçten yoksun bırakılırlar. Sadece fikir oluşturmaya yönelik arenalar olarak işlev gören bölümler tecavüze yönelik karar verilmesine izin vermez ancak sağduyu bazında tecavüz anlayışlarına ayrıcalık tanımaktadır. Ancak, Gramsci’nin sağduyuyu “ideolojinin alt katmanı” olarak tanımlamasını ele aldığımızda, bunlar güçlendirici momentler olarak yorumlanabilse de, kişi cinsiyet ve ırka ait hegemonik yani ataerkil söylemler içinde özgürlükçü etkiler bulmada zorlanabilir. Farklı dinleyicilerin de telaffuz ettiği gibi tecavüz tanımlarında çok açıkça görülmüştür – cinsiyet kimliğine dönük çift, erkek/dişi tanımında da belirtilen ortak tanımlarla sunulmuştur. Kadın cinselliği ve tecavüze yönelik ve ataerkil tanımlara karşı olan alternatif bir tanım bulma işi uzmanlara ve bazı kadınlara bırakılmıştır. Çoğunluk tarafından doğru varsayılan sağduyuya dayalı bilgelik yetki vermemekteydi ve tartışma ve müzakereye yönelik özgürlükçü bir ortam teşkil edecek şekilde düşünülebilmekteydi. Sonuç olarak, bu programlardaki tartışmalar normal/olağan ve olağanüstü/sapkın cinsellik arasındaki sınırları belirlemiştir.

Bununla birlikte Felski ve Fraser, kamuoyu oluşumu ve katılımcı eşitlik, demokrasi için çekirdek unsurlar olarak düşünüldüğünde, kamu ortamlarının çokluğunun Habermas’ın önerdiği üniter modelden daha uygun bir model teşkil edeceğine işaret etmişlerdir. Sınıflara ayrılmış toplumlarda, baskın olan topluluklar içinde rakip ilişkiler sürdüren birçok karşıt kamu ortamlarının yer alacağını öne sürmüşlerdir. Talk showları muhalif bir kamusal alan teşvik edicisi olarak ele alırsak, burada analiz edilen *Oprah* bölümleri eş zamanlı olarak birbirini takip eder ve görevi yerine getirmede başarısız olurlar. Felski, feminist bir muhalif kamusal alanın “toplumsal olarak oluşturulan bir kimlik ideali etrafında yapılandırılması gerektiğine” işaret eder.** *Oprah* bölümleri kadınları toplumda bastırılmış bir grup şeklinde ele alarak kültürel uygulamaları eleştirmektedir. Tecavüz korkusunun bilincine yerleştiği kadına özel bir kimlik yaratmakta ve kadınların talep ve iddialarının geçerliliğine yönelik toplumu ikna etmeye çalışmaktadırlar. Gösteri, kadın kimliğinin her zaman kurban olmaya hazır şekilde oluşturulduğunu teyit etmekte ve eleştirmektedir.

* Ibid., 52

** Felski, *Beyond Feminist Aesthetics*, 167-68.

Aynı zamanda, *Oprah*, muhalif bir kamusal alanın oluşturulması görevinde başarısız olmuştur, çünkü bireysel çözümlere yoğunlaşmayı, feministlerin aradığı gerçek değişimleri yeğlemiştir. Bir üslup olarak günlük talk showlar köklü yapısal değişiklikleri reddeder ve sadece mevcut yapılar içinde işlev görür. Bu makalede analizi yapılan gösterilerde, feministlerin tecavüz tanımlarına yer verilmesine rağmen, Winfrey sohbeti/söyleşiyi “dengelemek” için kendi yolunun dışına çıkma eğilimi göstermiştir. Bu ise, tartışma koşullarının asla “aşırı uçlara” kaymamasını sağlayan çoğunluk veya konsensüs tartışmasına sebebiyet vermiştir. Bu programlar, önemli ölçüde izleyici reytinglerinin ilgi odaklarıyla düzenlenen bir forum sunduğu müddetçe, sorunları karşılıklı olarak ele alıp tartışabildiğimiz, karşı bir kamu ortamı yaratmazlar.

Günlük talk showlar, diğer televizyon programları tarafından sağlanan tartışma ortamını genişletmiş ve kişinin tecavüz, cinsiyet ve cinsellik konularına yaklaşabilecekleri çoğulcu bir görüş sunmuşlardır. Bu programlar, hegemonik olmayan tanımların telaffuz edilebileceği söylemsel bir alan sağlamaktadır. Ayrıca, kamusal alan kavramının tartışma ve müzakere sınırları içinde insan varlığının bedensel ve duygusal yönlerine uyum sağlayabilen bir yöntem ortaya koymaktadırlar. Eş zamanlı olarak, Habermas’ın piyasa taleplerinin medya tartışmalarını şekillendirdiği şeklinde ifade ettiği temel sorun, özellikle bu alanda geçerlilik arz etmektedir. Günlük talk showlar, gündemde olan tecavüz konularını ele almakta; kadınları nesneleştiren shehvi eğilimler etrafında, kadınlara aracılık sunan çoklu görüşleri barındırmaktadır.